№ 45. 18 lipnia 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WILENSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty: na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

Cena abwieštak: na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

TELEHRAMY.

U aposzni moment.

17 lipnia.

Zachodni front:

Miž morem i Ankr anhliczanie u mnohich miejscoch uzmacawali swoj ahoń da wialikaj zajadłaści. U wakolicach Sommy na abodwych bierahoch wielmi znacznaja rabota artyleryi. Adbywalisia miejscami anhlickije ataki, ŭ katorych anhliczanie ŭwarwalisia ŭ Owilje i katoryje na pałudni ad Bjasz wyzwali surjoznyje bitwy. Naahuł že ataki hetyje byli strymany ŭžo zaszczytnym ahniom artyleryi i pad im nie razwinulisia. Czysło pałonnych, uziatych u Bjasz, dachodzić da 4 aficeroŭ i 366 sałdatoŭ.

Paczaŭszysia 15 lipnia wialikije francuskije ataki na uschodzi ad Maasu isśli i siahońnia. Udaczy worahoŭ nie dajszli, dy ŭ niekatorych miejscoch utracili czaść hruntu. Francuskaja ataka paśla ŭzrywu miny na poŭnaczy ad Ulž była adbita. Na wiarszynie Kombr my zrabili udacznyje ŭzrywy. Niamiecki patrul kala Laŭfruakur prywioŭ niekolkich pałonnych.

---

15 lipnia žbity jeszcze dwa aeropłany: adzin—za francuskaj linijej na pałudni ad Sommy, druhi—kala Drelinkur, za naszym frontam.

Uschodni front:

U armiejskaj hrupie hien.-feldm. v. Hindenburga paśla silnaho ahnia na zachodzi i pałudziennym zachodzi ad Ryhi i na fronci Dźwiny razwilisia rasiejskije operacii. Kala Katerinenhof, na pałudni ad Ryhi, atakujuć wialikije siły worahoŭ. Tut paczałasia zajadłaja bitwa.

Na pałudziennym zachodzi ad Łucka proci armii hien. Linsingena rasiejskaje nastupleńnie zadzieržano kontratakaj. U druhich miejscoch rasiejcy adbity biez astatka.

Hłaunaja Kamanda Armii.

MADRYD. Wajenny prefekt Madryda zahadaŭ hazetam nie drukawać wiestak ab **mižnarodnym rabotnickim ruchu.**

Hłaŭnyje rewolucyoniery i ahitatary **aresztowany.**

Z aposznich dzion:

14 lipnia.

Zachodni front:

Na-abapoł Sommy iznoŭ užniałasia upornaja bitwa. Anhliczanie szturmawali siahońnia na adrezku Mamec—Longwall i nanowa paczali nastupleńnie ŭ haju Tron. Paśla krywawa adbitych pierszych atak byli wiedzieny nowyje ataki.

Francuskije ataki ŭ wakolicy Barle i na zachodzi ad Estre prynieśli im nowaje rasczarowańnie. Ni jany, ni ich czornyje sajužniki nie zdabyli ni piadzi ziamli.

Na ŭschodzi ad Maasu sproby francuzoŭ adwajewać utraczenyje pazycii nie ŭdalisia. U wakolicach krepaści Suwill i krepaści Laufe jany zusim adbity.

Uschodni front:

Na linii Stochoda nasza kontrataka kala Zareczcza, na poŭnaczy ad darohi Kowel-Sarny, adkinuła rasiejcoŭ nazad. Uziaty 160 pałonnych i 2 kulemioty.

Proci armii hien. Botmera worahi iznoŭ uwarwalisia ŭ adnym miejscy na naszy pazycii i iznoŭ wykinuty adtul z znacznymi stratami.

BERLIN. (W.T.B.). 11 lipnia nasza padwodnaja łodka zatapiła ŭ Paŭnocznym mory anhlicki pamocznу krejser kala 7.000 tonn. U toj že dzień naszy padwodnyje łodki zatapili na ŭschodnim bierazi Anhlii try aružnyje wartaŭniczyje parachody. Ludzi z ich uziaty ŭ pałon. Zdabyta 1 harmata.

15 lipnia.

Zachodni front:

Anhlickije ataki na poŭnaczy ad Sommy, katoryje wiaducca dalej, choć spiersza byli krywawa adbity, wyzwali upornyje bitwy. Miž Possjer i Longwall woraham, nia hledziaczy na pilnuju wartu, ŭdałosia wialikimi, tut sabranymi siłami ŭwarwacca na naszy linii, zdabyć spiersza czaść terytoryi i umacawacca ŭ haju Tron. Zrobleny udar byŭ adbit. Bitwa siahońnia trywaje dalej.

Na pałudni ad Sommy i u druhich miejscoch frontu — niewialikije operacii anhlickich atradoŭ u wakolicach Ankr, Neuwill i na paŭnocznym uschodzi ad Arra.

Uschodni front:

U armiejskaj hrupie hien.-feldm. v. Hindenburga adbity rasiejskije atrady, katoryje na paŭnocznym zachodzi ad Fridrichsztadtu pamykalisia pierajści cieraz Zachodniuju Dźwinu.

Na wagzały miž Smarhoniami i Maładecznaj, hdzie widać było wialiki wajskowy ruch, skinuty bomby.

U armiejskaj hrupie prynca Leopolda Bawarskaho ŭ wakolicach Skrobowa atrady worahoŭ, katoryje umacawalisia jeszcze 3 lipnia ŭ niekatorych naszych piarednich linijach, wykinuty nazad, dy pry hetym my ŭziali ŭ pałon 11 aficeroŭ i 1500 sałdatoŭ.

16 lipnia.

Zachodni front:

Na-abapoł Sommy—znacznaja rabota artyleryi. Paśla abiedu czatyry silnyje anhlickije ataki złomleny biez astatku pierad naszymi linijami na wuczastku Owilje-Bazanten. Na pałudni ad Sommy ŭ wieczery razwilisia silnyje bitwy u Bjasz i na pałudni ad jaho. Uziaty ŭ pałon bolsz sta dusz. Francuskije ataki kala Barle i Estre adbity czaściu adnym tolki zaszczytnym ahniom z wialikimi stratami u worahoŭ.

Na ŭschodzi ad Maasu francuzy szturmawali wiarszynu Chałodnaja Ziemla i Flery. Jany nia mieli udaczy. Pry nowym szturmi ŭ wieczery jany ŭwarwalisia na niewialikije czastki naszaj piaredniaj linii kala fortu Tiomon. Boj tut idzie dalej. Na poŭnaczy ad Szili niamiecki patrul wiarnuŭsia z 24 pałonnymi francuzami i adnym zdabytym kulemiotam.

Na zachodzi ad Loos i kala Nell žbity pa adnym aeropłani worahoŭ.

Uschodni front:

Rasiejskije kontrataki proci zdabytych nami linij u wakolicy Skrobowa niczoha nie dajszli. K nam papali ŭ pałon 6 aficeroŭ i 114 sałdatoŭ.

Na pałudziennym zachodzi ad Łucka niamieckaje wojsko wiadzie kontrataku proci nastupajuczych rasiejskich sił.

Aŭstryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. (W.T.B.). 13/VII. *Rasiejski front:* Na zachodzi i paŭnocznym zachodzi ad Buczacza rasiejcy iznoŭ pahnali ŭ ataku wialikije hramady wojska proci sajuznych wojsk pad kamandaj hr. v. Botmera. Czaść rasiejskich kołonn słomlena jeszcze pierad naszymi zaharadziami. Niekatorym kołonnam udałosia na wuzkim fronci ŭwarwacca na naszy pazycii. Zroblenaja nami toj czas kontrataka wykinuła rasiejcoŭ, i hetak usie ich ataki nie dajszli niczoha. Uziaty ŭ pałon mnoha rasiejcoŭ.

Rasiejskaje wajennaje apawieszczeńnie z dnia 11 lipnia maje śmiełaść kazać, szto wojski hienerała Brusiłowa ad paczatku nastupleńnia ŭziali ŭ pałon 266.000 dusz. Chacia niepraŭda ŭ rasiejskich apawieszczeńniach wiadoma ŭžo dawoli dobra, adznaczywajecca toje, szto pakazanaja rasiejcami cyfra ŭziatych u pałon blizka roŭna ahulnamu czysłu wojsk na naszym paŭnoczna-uschodnim fronci, katoryje praz piać tydnioŭ stajali pad nieustannym ahniom.

Italjanski front: Miž Brentaj i Eczczu — znacznaja bajewaja rabota. U dalinie Possina ŭziaty ŭ pałon 1 aficer i 103 sałdaty. Paśla niezwyczajna zajadłaj artyleryjskaj padhatoŭki worahi wiali ataki na Monte Rasta i Monte Interroto. Jany adbity z wielmi ciažkimi stratami.

WIENA (W.T.B.). 14/VII. *Rasiejski front:* Na zachodzi i paŭnocznym zachodzi ad Buczacza rasiejcy dalej szturmawali. Pry trejciaj atacy woraham udałosia ŭwarwacca ŭ naszy linii. Paśla zajadłaj rukapasznaj bitwy jany wykinuty nazad niamieckimi i aŭstryjackimi wajskami. Na poŭnaczy ad darohi Sarny-Kowel my napali na rasiejcoŭ na lewym bierazi Stochoda, ŭziali ŭ pałon 160 dusz i zdabyli 2 kulemioty.

Italjanski front: Znacznaja bajewaja rabota idzie miž Brentaj i Eczczu. Italjancy atakawali kala Cima Mjeci i Monte Rasta, ale byli adbity z wielmi ciažkimi stratami. Naszy pazycii ŭ dalinie Possina znachodziacca pad zajadłym ahniom artyleryi.

Adna z naszych padwodnych łodak u pratocy Otranto zatapiła italjanski kontr-minanosiec typu „Indomito".

U naczy s 13 na 14 nasza latuczaja eskadra szczodra absypała bombami žaleznadarožnyje i partowyje budoŭli ŭ Padui.

Kaniec telehram na 4 stranicy.

Niepapraŭnaja kryŭda.

Maładzioż — heta nasza buduczyna. Heta wialikaja, ale jeszcze skrytaja siła, katoraja wyjawicca tolki z hadami, kali narastajuczyje pakaleńni pawoli pacznuć wypirać staryje, zanimajuczy ich miejsco i biaruczy u swaje maładyje, krepkije ruki kiraŭnictwo hramadzkim žyćciom.

Siłu jany buduć mieć biazsporna. Ale jaki duchowy bagaž pryniasuć jany z saboj u žyćcio, jakoj darohaj pawiaduć swoj narod i swoj Kraj?

Dobra pamiatny nam hady wialikaj rasiejskaj rewolucii, kali na adzin moment usim zdawałosia, szto aružny narod ureszci krywioj swaich lepszych synoŭ zawajewaŭ daŭno ždanuju wolu. Ale heta tolki *zdawałosia*: bo śledam za minutami najwyszejszaj radaści ad spaŭnieńnia ŭsich nadziej nastali doŭhije hady straszennaj reakcii, katoraja zniszczyła ŭsie zdabyczy narodu, razwiejała ŭsie rožewyje nadziei jaho. Nastaŭ czas ahulnaho upadku enerhii i wiery ŭ buduczynu: zdawałosia, szto ŭsio pierežytaje — heta była tolki maná... Woś, u hetkaj atmosfery uzraśli nowyje pakaleńni maładzioży, i ŭstupiła jana ŭ žyćcio z razbitymi nerwami, biaz wiery i nadziei na jaśniejszuju dolu, s pustkaj u maładych duszach. Nialiczenaje czysło samahubstw, moralnaho upadku, zrujnawanaho žyćcia — woś szto ŭniaśli hetyje nowyje hramadzianie ŭ žyćcio naszaho Kraju. Ahledajeszsia nawakoł — i skroś baczysz usio tych že daŭnych rabotnikoŭ na hramadzkaj niwie. Nima nowych, achwoczych da pracy maładych ruk, bo ŭ duszach moładzi nima idealizmu, nima umiławańnia wialikich ideałoŭ, dziela katorych ludzi addajuć swajo szczaście, swaje siły, swajo žyćcio.

Hramadzianstwo nie patrapiło tady uścierahczy moładzi ad duchowaj ruiny, — i heta najhorszy udar, jaki zrabili hady czornaj reakcii u Rasiei. Ci nie paŭtorycca heta ž samaje i ciapier — u czasi suświetnaj wajny?

Wajna i jaje straszenstwy ŭžo pakinuli śled u maładych duszach,— śled hłyboki, silny, katoraho abyczym zwiaści nielha. Tolki roŭna silnyje ŭražeńnia, tolki mocny, wialiki idejny paryŭ moh-by naszu moładź wyzwalić z atmosfery ciemry. I woś, na naszu dolu wypadaje wialikaja, trudnaja zadacza: my pawinny raspalić u sercach padrastajuczych pakaleńniaŭ jarki ahoń *lubwi da rodnaho Kraju*, dać im *wieru*, szto dla ŭsich nas idzie nowaje, świetłaje žyćcio, zbudzić *achwotu da achwiar* dziela buduczyny, *achwotu da pracy* dziela jaje.

Szkodnuju rabotu robiać tyje, chto zamiest hetych kruhazoroŭ pakazwaje naszaj moładzi ideały czužyje, katoryje adciahiwajuć uwahu jaje ad rodnaj ziamli. Szkodnuju, bo, uzrosszy, heta moładź paczujecca czužoj u naszaj staroncy: nia mohuczy tut pracawać dla dalokaj czužyny, luboŭ da katoraj pryszczeplajecca sztuczna, jana akažecca biezkarysnaj dla Kraju hramadaj *czužyncoŭ*, szto buduć žyć sokami ziamli i pracaj narodu, niczoha za heta jamu nie dajuczy.

Hetkuju sumnuju rolu sulać naszaj moładzi tyje, chto ŭ hety moment pierałomu klicze jaje da świetłych, bliskuczych zorak, dy nie naszych — czužych. I my pryzywajem usich, chto tak ci inaczej maje sztycznaść z adukacijej moładzi, nie rabić jej i ŭsiamu Kraju ciažkaj, niepapraŭnaj kryŭdy.

I. Mieleszka.

Kala zjezdu ŭ Lozanni.

Czlen Hasudarstwienaj Dumy Czełyszew na stranicach «Now. Wr.» pryzywaje finlandzkaje hramadzianstwo «adsunucca» ad tych «finlandzkich buntaŭszczykoŭ», katoryje ŭ Zachodniaj Europi wystupajuć proci rasiejskaho prawicielstwa. „Now. Wr.“, katoraje nikoli nie zwiertało uwahi na dumki finlandzkaho hramadzianstwa, widać, baicca, szto „finlandzkije ahitatory“ atkryjuć Francii i Anhlii woczy na toje, szto robicca ŭ ich sajuźnicy — Rasiei.

Bankructwo „ŭsiesławianstwa“.

Narody jednajucca nie zatym, szto ich žwiazywaje koliszniaja plemiennaja blizkaść, a zatym, szto hetkaje jednańnie im patrebno i karysno. I naadwarot: nawat nadta blizkije sabie pa krywi narody wiaduć adzin z adnym niszczuczyje wojny, kali interesy ich spatykajucca, i jany sabie ŭzajemna szkodziać. To-ž, niedaloka szukajuczy, uspomnim, jak biełarusy zmahalisia kaliś z Maskwoj, ukraincy — s palakami, Polszcza — z maskalami, chaciaž usie jany — swajaki. Kolki let tamu nazad na Bałkanach iszła krywawaja i zdradzieckaja wajna, katoruju serby i czornahorcy ŭ sajuzi z hrekami padniali proci boŭharoŭ. Dyj ciapier u straszennym zmahańni nie na žyćcio, a na śmierć, bjucca niemcy i anhliczanie, ŭ katorych mnoha supolnaj krywi, — i ŭsio zatym, szto adzin adnamu žyć nie daje.

Nia hledziaczy na ŭsio heta, ŭ Rasiei, badaj, nie biez uczaścia prawicielstwa, naradziłasia i razwiłasia ŭ niekatorych kruhach hramadzianstwa „ŭsiesławianskaja ideja“. Pad toj czas, jak Rasieja straszenna zdziekawałasia nad biełarusami, palakami i ukraincami, katoryje žyli ŭ jaje miežach, „sławianofiły“ i „neosławisty“ staralisia miž zahranicznymi sławianami szyryć dumku ab jednaści ŭsich sławianskich narodoŭ pad «mocnaj rukoj» Rasiei. Hetym zanimalisia rasiejskije liberały, abiecujuczy, szto nie zaŭsiody u Maskoŭszczynie budzie panawać ucisk, a nastanie kaliś „raj“ dla ŭsich. Ale hetamu mała chto wieryŭ, — i choć na «usiesławianskije» zjezdy jeździli i palaki i czechi i inszyje (aprycz biełarusoŭ i ukraincoŭ), dy tolki Serbija i Czornahoryja, kudy rasiejskaje prawicielstwo nimała hroszy pierewiało, papraŭdzi ćwiorda stajali pry Rasiei, a za heta ciapier majuć addziaku: s padmowy maskaloŭ jany ŭputalisia ŭ wajnu i ŭžo stracili swaju niezaležnaść. „Braty“ boŭhary atkryta pryłuczylisia da worahoŭ Rasiei — niemcoŭ i aŭstryjakoŭ. Porucz z aŭstryjackim wojskam bjucca z maskalami ukrainskije i polskije legiony. A ŭsie tyje narody, katoryje apynulisia ciapier za miežami rasiejskaj dzieržawy, ŭ wiadomym piśmie da prezydenta Amerykanskich Złuczenych Sztatoŭ zajawili, szto nia choczuć žyć pad Maskwoj, i miž imi ŭ pierszym radu baczym biełarusoŭ, palakoŭ, ukraincoŭ — „bratoŭ-sławian“.

„Usiesławianskaja ideja“ zbankrutawała, i heta paćwierdžajecca poŭnaj nieudaczaj sprob sazwać u Rasiei „ŭsiesławianski“ zjezd. „Kolki miesiacoŭ tamu nazad, — pisze rasiejskaja hazeta „Biržewyja Wiedomosti“, — niekolki pieciarburskich sławianskich tawarystw paczali kłapacicca ab toje, kab sklikać u Pieciarburzi ŭsierasiejski sławianski zjezd. Zjezd manilisia ustroić u marcy miesiacu, ale nie sazwali jaho i dahetul, dy ŭsia heta sprawa zusim razbiłasia“.

M. M.

Z litouskaho žyćcia.

X.

Usie zychodziacca na tym, szto ŭ hetaj wajnie pabieda zaležyć piersz za ŭsio ad orhanizacii. Najlepszuju orhanizaciju wyjawili dahetul niemcy, i zatym pierewaha ŭwieś czas akazywajecca na ich staranie. Kab pieretrywać wajnu, u Niamieczczynie usia pramyszlenaść i sprawa prakarmleńnia narodu pastaŭlena na zusim nowych asnowach. Heta nowaja systema, pry katoraj asobnyje ludzi stalisia zusim zaležnymi ad interesoŭ hasudarstwa, adbiwajecca ŭžo i na žyćci naszaho Kraju. Jana nia tolki padczyniła sabie kožny stan, ale dajszła i da kožnaj sielanskaj chaty, zachapiŭszy ŭsich i ŭsio.

Takim paradkam wajna, nia hledziaczy na ŭsie jaje straszenstwy, nabližaje nas — chacia i na swoj asobny sposab — da tej haspadarki, jakuju praroczyŭ na XX wiek amerykaniec Bellamy. Ale takaja haspadarka wymahaje, kab usie stany i hrupy naszaho hramadzianstwa, katoryje stanowiać czastku jaje, byli dobra orhanizowany, kab było wiadoma, jakuju siłu majuć u sabie rabotniki, sielanie, mieszczanie, kupcy, ziemleŭłaśniki. Tolki tady, jak akuratna naładzicca orhanizacija kožnaho stanu, — tolki tady dobra može razwiwacca i ŭsia hasudarstwienaja haspadarka.

U Niamieczczyni heta zroblena; u nas usiudy niechwataje orhanizowanaści, niechwataje jednaści ŭ paadzinokich stanach i hrupach. Rasiejskaje prawicielstwo zaŭsiody nie lubiło nijakich hramadzkich orhanizacij, nia wieryło im, a kali i pazwalało u aposznije hady orhanizawacca i ustraiwać zjezdy pramyszlenikam, dyk dzieržało ich pad pilnym nadzoram, kab u ich nia

Č czytajecca, jak CZ; Š—jak SZ.

WIEDŹMA.

APOWIEŚĆ.

(Hl. №№ 41, 42, 43 i 44 „Homana“).

Dahadaŭsia tady Maciej, što wiedźma peŭnie z Husič. Dyk pad wiečar iznoŭ wybraŭsia ŭ Husičy — da kaścielnaho storaža, s katorym dobra žyli i katoramu jašče nie zapłaciŭ za kapańnie mahiły dla niaboščycy Hanny. Toj zrazu ŭbačyŭ, što Maciej niejak da siabie niepadobny, i spytaŭsia:

— Što heta wy, Macieju, tak wyhladajecie, jak-by s taho świetu pryjšli? I guzy niejkije na haławie majecie, i s twaru błahim stali. Chiba s kim pabilisia, ci jakaja trasca?!

— Dy s kim mnie bicca? Ot, haworycie tolki hetak, a peŭnie nia wiedajecie, što ŭsie nieščaścia walacca na mianie adno za adnym. Hanna pamierła, ciałuška zdochła, chłopiec ruku złamaŭ, a mianie samoha wiedźma dušyć, dyj jana, jak kaže Zgirskaja, usie hetyje biedy na mianie nasłała.

— A ci-ž to nima sposabu na wiedźmu?— adazwaŭsia kaścielny storaž. — Paprasicie adno mianie, dyk was zara naŭču, jak ad jaje adčapicca!

— A to-ž ja jaje ŭčora papaŭ na mahiłkach i abhryz ścierwi nos. Papamiataje mianie ciapier doŭha!

Storaž jak heta pačuŭ, — uskočyŭ s słončyka, na katorym siadzieŭ, schapiŭsia rukami za haławu i kryknuŭ, ažno šerach u Macieja pa skury prajšoŭ:

— Dyk heta wy toje zrabili! A nichaj Boh wam heta zabudzie: to-ž wy naszamu arhanistu nos abhryźli! Ledźwi ja ŭčora prywałok jaho z mahilnika.

— Moj ty Bože! I chto-b to, zdajecca, spadziewaŭsia, što i naš arhanisty može być wiedźmaju, dy jšče takoj brydoju!...

— Jakoju wiedźmaju?! — kruknuŭ iznoŭ kaścielny. — Prosta, uhledziŭ, što niechta ŭwajšoŭ na mahiłki, — dumaŭ, što złodziej, i pajšoŭ tudy s pałkaju; a wy, jak ašaleŭšy, kinulisia na čeławieka i abhryźli jamu nos! Jak ja pačuŭ stohny na mahiłkach, prybieh tudy, ale ŭžo nikoha nie było, tolki arhanisty lažaŭ na ziamli i wielmi jenčyŭ.

— Oho, wy ŭžo mnie nie kažecie!—adazwaŭsia Maciej: kab jon nia byŭ wiedźmaju, dyk nie pryjšoŭ by na mahiłki.

Pad toj čas kabieta kaścielnaho wysunułasia cichenka za dźwiery i raskazała čym barždžej usio arhanistamu, katory lažaŭ u susiedniaj stancyi z ukručenym nosam i stahnaŭ. Jak pačuŭ, što heta Maciej Sachor z Błudzič jamu takuju kryŭdu zrabiŭ, — schapiŭsia z łožka i skočyŭ cieraz siency da kwatery kaścielnaho dzieda.

— A, to ty, łajdak, ukusiŭ mianie za nos! — kryknuŭ jon i schapiŭ Macieja za horła.

Uźniaŭsia strašenny kryk. Źbiehłasia biezmała ŭsia wioska, i jak dawiedalisia ludzi, što heta Maciej arhanistamu u načy nos abhryz, dyk začali jaho s usich bakoŭ łajać.

A ślanzačka winawaciła bolš za ŭsich:

— To-ž razbojnik! — kryčała, — to-ž jon mianie chacieŭ kałom bić, choć jamu ničoha błahoha nie zrabiła!

Hetaho było dla Macieja ŭžo zališnie! Nohi pad im stali błutacca, ŭ wačach paciamnieła, i pawaliŭsia na ziamlu, jak doŭhi. Nadyjšoŭ na heta ksiondz, dy supakoiŭ ludziej, a Macieja zahadaŭ pieranieści na plebaniju. Maciej zusim straciŭ prytomnaść i a Božym świeci nia wiedaŭ. Pasłali čym barždžej pa doktara, i toj ledźwi jaho adratawaŭ. Adchwareŭ taki Maciej ciažka ažno dwa miesiacy za swaju lohkawiernaść, i kab jašče ciapier baby jaho lačyli, jak jon swaju Hannu, to peŭnie-by razwitaŭsia z hetym świetam.

Pierekanaŭsia zatoje Maciej, što ŭsiaki zababon — heta maná i adno śmiechu wart, dyj nieszczaście nawiaści može. Bo kab da dziaŭčyny u swoj čas prywioz byŭ doktara, była-b žywa; kab za katom nie hnaŭsia, chłopiec ruki nie złamaŭ by; kab cielaci nia hryz, a rasztaraŭsia dobraho lekarstwa ad žaby, było-b wyžyło. Dy kab u wiedźmu nie pawieryŭ, nie abhryz by nosa arhanistamu i nia wystawiŭ-by siabie na śmiech pierad ludźmi. A to-ž da siahońniašniaho dnia, nichaj adno chto zasłuje na Macieja, dyk kryčyć zara: „Macieju, a ci smakuje nos arhanistaho?!“ A jak Maciej na heta što adkaže, dyk toj iznoŭ: „Dy ja-ž nia wiedźma, nosa mnie chiba nie adkusicie!“...

Z Janki Swajaka.

wyjawiłosia nieszta takoje, szto nieprjyjemna prawicielstwu. Byli ŭ nas i sielska-haspadarskije tawarystwy, ale ŭ nadta wuzkich mieżach, — dyj zakładać ich pazwalali tolki wialikim i siarednim ziemleŭłaśnikam. Ciažka było dabicca pazwaleńnia naładzić jaki sielska-haspadarski krużok s-pamiž sielan, a jeszcze ciažej — naładzić kooperatywu, nia kažuczy ŭžo ab jakich-koleczy sajuzach ci kassach rabotnikoŭ. U „nižejszych“ stanach carskaje prawicielstwo, kryŭdziŭszaje ich na kožnym kroku, sprawiedliwa baczyło swaich naturalnych worahoŭ, dyk i cisnuło ich, jak umieło, kab nie dać im uzdychnuć walniej, ahladziecca nawakoł siabie i złuczyć swaje siły dziela zmahańnia za wyzwaleńnie. Prawicielstwo, uhnietajuczy ŭsich, dawało-taki choć krychu woli adno tym stanam, katorym žyłosia najlepiej, katoryje nie manilisia rujnawać staroha ładu. Jano apirałosia na sytych i zabaspieczenych — ziemleŭłaśnikach i pramyszlenikach, pazwalajuczy im u addziaku z swajho boku abirać hramady pracoŭnaho narodu, ale i im u naszym Kraju nie zusim dawierało.

Z usiaho hetaho i wyjszło toje, szto hramadzkije siły na naszaj ziamli badaj zusim nieorhanizowany. Kab pieretrywać wajnu, kab abaranicca ad usich bied, jakije jana nam prynosić, treba tyje siły zjednać, orhanizawać i pakirawać na darohu zhodnaj tworczaj pracy dziela budawańnia nowaj buduczyny. Czasta kažuć na heta, szto ciapier nima patrebnych warunkoŭ dla orhanizacii hramadzianstwa, szto treba ždać kanca wajny, dy ŭžo paśla zamireńnia, jak naładzicca normalnaje žyćcio, bracca da raboty. Ale heta — zusim niesprawiedliwa: tak mohuć kazać abo tyje, chto nie adczuwaje patreby orhanizacii, abo tyje, chto mieŭ prawo na heta pad maskalami, — dy jeszcze tyje, szto bajacca, szto rasiejskije ŭłaści, kali-b im udałosia wiarnucca siudy, nie pahładziać ich za heta pa hałoŭcy! A žyćcio nia ždže, idzie ŭsio ŭpiarod, — i woś my astajemsia jak-bytcym pastaronnymi świedkami jaho. Nijakoha ruchu, nijakaj szyrejszaj hramadzkaj raboty my nia baczym: kožyn dumaje, aby tolki sam niejak pieretrywaŭ czas wajny, i nie razumieje, szto tolki orhanizowanaje hramadzianstwo može dać jamu mahczymaść baranicca ad usich bied, jakije jeszcze mohuć nas spatkać.

Praŭdziwaje tworczaje žyćcio ŭ takich warunkach — niemahczymaje. Woś že biełarusy i litwiny asabliwa pawinny zbudzicca ad hetkaj śpiaczki, ad hetaj nieruchomaści, bo ciapier pryjszła nasza para, i kali sami my sabie nie pamožem, kali nie zdalejem orhanizawać swaje siły, jak należyć, dyk naszy worahi pakładuć asnowy buduczaho žyćcia biez nas i z szkodaj dla nas.

Perkunas.

U Wilni i wakolicach.

× **„Stadtbeirat-y“.** Dziela pomaczy sabie, niamiecki hradanaczalnik maje prawo pryzwać da upraŭleńnia miestowym okruham jaho žycharoŭ. Zamiest daŭniejszaj dumy ustanaŭliwajecca tak-zwany „Stadtbeirat“ (miestowaja daradczaja ustanowa), katory zanimajecca sprawami prakarmleńnia narodu, ahulnymi ekonomicznymi, medycznymi i weterynarnymi sprawami, budoŭlaj daroh, aczystkaj wulic, apiekaj nad biednymi i szkolnymi sprawami. „Stadtbeirat“ dzielicca ŭ patrebi pa zahadu hradanaczalnika na addzieły.

U miestowych akruhach z mieszanym nasialeńniem u «beiratach» pawinna być predstaŭlena kožnaja nacija adpawiedna da czysła swajho, a prynamsi adnym czlenam.

Czlenami „beirata“ naznaczajucca adpawiednyje da hetaho miejscowyje žychary. Marszałkuje hradanaczalnik; zamieniaje jaho u patrebi burhomistr.

U sielskich pawietach pawietowy naczalnik može naznaczać „beiraty“ dla pawietu, okruha abo wołaśći.

× **Prawo biełarusoŭ.** U numery z dnia 15. VII. 1916. oficyalnaja niamieckaja haseta „Wilnaer Zeitung“ apawieszczaje, szto ŭ Wilni ŭžo wydajucca biełaruskije paszparty, i **kožyn biełarus maje prawo wymahać, kab jamu dali paszpart, drukawany pa biełarusku.**

× **Spis miestowych służaczych.** Hetymi dniami budzie zroblen akuratny spis miestowych służaczych. Budzie zapisywacca, miž inszym, ich wiera i nacija. Nie spadziajemsia znajści tamaka szmat biełarusoŭ...

× **Da pradažy miestowych kram.** Urad žydoŭskaho kamitetu pomaczy afiaram wajny i urady 15 žydoŭskich miestowych kram i narodnych strawień zrabili naradu ab kupli hetych kram. Padadzien prajekt, kab hetyje kramy kupiŭ centralny sajuz žydoŭskich kooperatywoŭ.

× **Zbor adpadkoŭ.** Ładzicca zbor adpadkoŭ wa ŭsim horadzi; hroszy ad pradažy pojduć na pomacz biednym. Dla orhanizacii zbora asnowana kamisija z 8 palakoŭ, 5 žydoŭ, 1 litwina, 1 biełarusa i 1 luteranina.

× **Niezwyczajnaja „apieka“.** Cikawyje reczy dawiedywajemsia my z žyćcia tutejszaho prawasłaŭnaho kamitetu pomaczy paciarpieŭszym ad wajny.

Akazywajecca, szto miejsco «paczesnaho marszałka» hetaho kamitetu zanimaje palak i katolik, hraf Anton Tyszkiewicz, katory niejkim sposabam maje mahczymaść dastawać kamitetu kala 1.000 rub. u miesiac. Ale heta — nia ŭsio: dajuczy zniekul hroszy, hraf Tyszkiewicz uziaŭ kamitet u takuju «apieku», szto, chacia jaho padmohi daloka niechwataje na tatreby $4^1/_2$ tysiacz prawasłaŭnych, jon nie daje druhim pamahać prawasłaŭnym, ustanawiŭszy dla siabie monopolnaje prawo na heta.

S pryczyny wielmi ciažkoha pałažeńnia prawasłaŭnaj biednaty adzin z ludziej, szto pracujuć u kamiteci, źwiarnuŭsia ab padmohu da žydoŭskaho kamitetu, jak bolsz zamožnaho. Žydy achwotnie zhodzilisia pamahczy tym, czym sami bahaty: u ich jość akuratna naładženaja straŭnia, i jany pasulili prawasłaŭnym wydawać z jaje pa 100 abiedoŭ u dzień — biez nijakaj płaty.

Zdajecca, prawasłaŭny kamitet pawinien byŭ tolki szczyra padziakawać za heta i pryniać achwiaru. Dyk že nie: zamiest padziaki žydam było posłano abraźliwaje piśmo, pad katorym padpisaŭsia hraf Tyszkiewicz, i hety palak-katolik mieŭ śmiełaść zajawić ad imi prawasłaŭnaho nasialeńnia Wilni, szto žydy mohuć dać hroszy, abo pradukty, ale nichto s prawasłaŭnych nia prymie strawy, pryhatowanaj u žydoŭskaj straŭni!

My zusim nie razumiejem hetaj zajawy, — treba dumać, jaje nie zrazumieje i prawasłaŭnaja biednata, kali dawiedajecca, chto i szto zajaŭlaje ad jaje imi. My baczym, szto cełaja massa rabotnikoŭ chryścijan abiedaje zdaŭna u straŭni, naładženaj žydami dla swaich raboczych, — i nikomu nikoli ŭ haławu nie prychodziła dumka, bytcym chryścijanie nie pawinny jeści s taho katła, z jakoha jaduć žydy. I, nie prabujuczy zahlanuć u duszu i sumleńnie hrafa, my tolki možem wykazać swajo zadziŭleńnie, szto „kulturny“ czeławiek robić u nas tuju rabotu, jakuju za maskaloŭ rabili czornasociency, starajuczysia razdzielać chryścijan i žydoŭ, jak bytcym nieprymirymych worahoŭ. Dyj tam prawasłaŭnych ckawali proci žydoŭ prawasłaŭnyje, — a jakoje dzieła da stasunkoŭ miž imi hrafu Tyszkiewiczu?

× **Na wystaŭcy rabotnych damoŭ** było dahetul 1500 asob. Pradana tawaroŭ blizka na 6.000 marak.

Wystaŭka ciapier atkryta ad 9 da 1 hadz. i ad 3 da 7.

× **Nawuka hulni** dla moładzi paczałasia 17 lipnia. Jana adbywajecca szto-dzień ad 8 da 10 hadz. ranicaj pry Kazanskaj wulicy 5. Wuczycieli i wuczycielki m. Wilni mohuć chadzić tudy biez nijakaj płaty.

× **Achotnickaja pažarnickaja kamanda** pamieciła praktycznyje wuczeńnia. U niadzielu i ŭ paniadziełak wuczeńnia hetkije byli ustrojeny na rahu Kijeŭskaj i Archangielskaj wulic, na wachci miestowaj pažarnickaj kamandy, i na hłaŭnaj wachci pry Dominikanskaj wulicy.

× **Kupla krapiwy niamieckimi ułaściami.** Niamieckije ŭłaści skuplajuć krapiwu za cenu, katoraja budzie hetymi dniami apawieszczena. Kuplać buduć tolki zusim wysuszenuju krapiwu—daŭžynioj nia miensz 50 centymetroŭ biez hałowak i karniej. Suszenuju krapiwu treba wiazać u snapy.

× **Apadki fruktoŭ** kuplajuć fabryki marmelady niamieckaho upraŭleńnia — zaležnie ad sortu — za cenu ad 1 da 3 marak za centner (3 pudy).

× **Pradaža skury.** U addzieli spažyŭnych praduktoŭ pry niamieckim Hradanaczalniku jość jeszcze skura na pradažu tolki szaŭcom. Pradajecca ad 4 da 6 hadz.

× **Padatak s sierczykoŭ.** Dadatkowy padatak za sierczyki treba ŭnasić ad 16 da 19 lipnia ŭ miejscowaj akrużnaj kassie, Sw.-Jurski pr. 8.

× **Sumlenny waźnica** Feliks Greszun, waźniza, № 21, pryszoŭ u paliciju i zajawiŭ, szto czeławiek, katoraho jon wioz, zabyŭ na pawozcy 4 marki. Zhubiŭszyj hetyje hroszy može ŭziać ich u Niamieckim Palicejskim upraŭleńni.

× **Nowy sposab maszenstwa.** Niamieckaja Kryminalnaja Palicija, Dominikanskaja 5, szukaje asob, katoryje pamahli by papaści na śled kabiety, katoraja abiecałasia roznym ludziam dabicca dla ich prawa atkryć piekarniu i wyciahnuła ad ich kolkisot marak.

ŻUSIAHO KRAJU.

Nowaja poliklinika.

HRODNA. Tut atkryta poliklinika razam s klinikaj pad nahladam miestowaho upraŭleńnia. Poliklinika budzie absłužywać tolki tych, kamu patrebna rada specyalista. Biednych, u katorych jość świedoctwo ab biednaści, leczać biez nijakaj płaty.

Dobry «swajak».

HRODNA. Domaułaśnik Aleksandar R. ulez da kwatery swajej zrodnaj siastry praz wakno, złamau skryniu i ukrau 500 rub. Na śledztwi jon tłumaczyu, szto hroszy jamu trebało, kab žanicca.

Fabrycznaje ažyŭleńnie.

BIEŁASTOK. Tkackije fabryki, na katorych asnowan dabrabyt Biełastoka i jaho wakolic, nia hledziaczy na szkody, zroblenyje pry adchodzi rasiejcoŭ, pamała paczynajuć adžywać. Niekatoryje z ich udałosia naładzić swaimi siłami, dla inszych pryszłosia prywozić z Niamieczczyny maszyny i ich czaści, katoryje pazabirali rasiejcy.

Zarobki z Niamieczczyny.

BIEŁASTOK. Za toj miesiac rabotniki, katoryje wyjechali ŭ Niamieczczynu, prysłali swaim siemjam praz biržu pracy 3000 marak. U lipni ad 1 da 10 prysłana ŭžo 2860 m. Niekatoryje szluć da 30 marak u tydzień.

Napaść na milicyanta.

BIEŁASTOK. U miestowym sadzi ŭ Biełastoku troje ludziej napali na milicyanta. Ich aresztawali i addali pad sud.

Sprawiedliwaja kara.

BIEŁASTOK. Garbar Czerwinski, katory hraziu adnamu wuczycielu padać na jaho danos, bytcym jon patajna tarhuje harełkaj, zasudžen za wymahacielstwo na 6 miesiacou u wastroh.

Regulacija Niomana.

KOŬNA. Ciapier razbirajecca pytańnie ab regulacii reki Niomana kala sumiežnych s Koŭnaj wuczastkoŭ. Ab znaczeńni Niomana naahuł i Koŭny — ŭ tarhoŭli lesam dajuć paniaćcie woś hetyje cyfry:

U 1912 hadu spłaŭlena cieraz Koŭnu bolsz $3/4$ miljona tonn drewa; pławina jaho ssieczena ŭ lasoch Kowienskaj huberni.

Transport tawaroŭ pa Niomani ŭ Niamieczczynu byŭ u 12 razoŭ bolszy, czym prywoz ich z Niamieczczyny.

Jak tarhowaja daroha, Nioman maje znaczeńnie tolki ad Koŭny, dzie ŭ jaho ŭliwajecca najwialikszy prytok Niomana — Willa, i adhetul pa im može adbywacca parachodny ruch.

Za ubiŭstwa dziciaci.

KOUNA. Za ubiŭstwa swajho niaszlubnaho dziciaci damowaja słuha Jadwiha Kozłoŭskaja, 18 hadoŭ, s kiejdanskaho pawietu, zasudžena na 1 hod wastrohu.

Miestowyje kupalni.

KOUNA. Tut atkryty miestowyje kupalni ŭ rece, dzie Willa ŭliwajecca ŭ Nioman. Za ŭchod biaruć 10 fen. Žanki kupajucca ad 8 hadz. da 1, mužczyny — ad 2 da 8.

Za chawańnie kradzienaho.

GINIEJTY (Kiejdanskaho pawietu). Tutejszy szawiec, Ihnat Łazdouski, za pierachowywańnie patronou, pakradzienych u krami uciokszaho u Rasieju kupca Ratnera, zasudžen na 2 hady i 2 miesiacy u paprauczy dom.

Haniebny torh.

JANOW. Kawal Stanisłau Koszynski, katory užo niekolki hadou nie pracawau, zanimausia haniebnym torham ciełam swajej žonki. Za hety haniebny torh Koszynski zasudžen na 2 hady u wastroh.

Straszennaja ubiŭstwo.

SEJNY. U Ejsiei, kala Sejn, było straszennaje ubiŭstwo. Mužczynu i dźwiech kabiet znajszli zabitymi ŭ ich chaci.

Apiekunskaje rada.

SUWAŁKI. Na aposznim zasiedańni Suwalskaho beirat'a była hutarka ab tym, kab stwaryć apiekunskuju radu. Jana budzie złožena z 8 dusz. Zadacza jaje—pakazywać uhodliwamu sudu ludziej hodnych taho, kab im daruczać apieku nad nialetnimi sirotami.

Toržyszcza.

SUWAŁKI. Kab dać sielanam bolsz czasu dla zboru uradžaju, da 15 žniŭnia na toržyszczy budzie adbywacca torh tolki adzin raz u tydzień—u piatnicu—ad 6 da 1 hadz. ranicaj. Kali ŭ piatnicu prypadaje świata, dyk torh pieranosicca na czećwier. Paśla 15 žniŭnia torh isnoŭ budzie adbywacca dwa razy u tydzień — u aŭtorki i piatnicy.

WIESTKI Z RASIEI.

—:—

Z hramadzkaho życcia.

«Bilbasoŭszczyna».

Jak wiadoma, marszałak „Tatjaninskaho kamitetu“, Bilbasow, znachodzicca ciapier pad śledztwam. Nia hledziaczy na zaszczytu „sfer“, śledczy sudździa wykryŭ hetkije akalicznaści sprawy Bilbasowa.

Ahramadnaja massa ŭsielakich reczej, katoryje ŭ czasi wajny źbiralisia dla sałdatoŭ, ich siamiej i dla łazaretoŭ z usiaje Rasiei, Bilbasow raspradawaŭ u specyalna atkrytaj kramie u adnej z hubernij centralnaj Rasiei. «Rasprodana» tawaru blizka na 2 miljony rubloŭ. Wyszejszyje kruhi ŭ Pieciarburzi asabliwa abureny tym, szto rucznyje raboty rasiejskaj arystokracii, jak Woroncowych, Szuwałowych i t. p., wystaŭlalisia na pradažu i pradawalisia za drabnicu tym „mužykam“, ab katorych pieciarburskije damy nia mohuć uspomnić biez pahardy. Heta i pamienszyło sympatii hetych dam da Bilbasowa.

Nowyje darohi.

PIECIARBURH. Hazety piszuć, szto ŭ najbližejszym czasi budzie zakonczena elektrycznaja czyhunka miž Władykaŭkazam i Tyflisam. Jość prajekt prawiaści czyhunku ad Obi da Urała.

Kitajskije rabotniki.

PIECIARBURH. Pawodłuh hazet, dzieła zmahańnia z niedachwatkaj raboczych ruk u Rasiei wypisywajuć mnoha kitajskich „kuli“.

Czyhunki u znacznaj miery karystajucca pracaj „žoŭtych“ rabotnikoŭ.

Partija proci wajny.

BERLIN. «Lok. Anz.» danosić, szto ŭ-wa ŭsich wialikszych miestoch Rasiei raskryty orhanizacii nowaj rewolucyjnaj partii, centralny kamitet katoraj nidaŭna aresztowan u Pieciarburzi. Partija swaimi patajnymi „latuczkami“ wiadzie ahitaciju za kaniec wajny. Jana ułažyła proskrypcyjny spis usich bolsz wydatnych asob, katoryje stajać za wajnu. — Mnoha ludziej wysłany ŭ Sibir.

Kala wajny.

248.000 zabitych.

BAZEL. Tutejszyje hazety dawiedalisia s Pieciarburha:

Pawodłuh oficyalnych spiskoŭ wajennych strat ad paczatku wialikaho nastupleńnia da 1 lipnia u armii Brusiłowa liczać zabitymi 248.000 dusz. Czysło zabitych aficeroŭ 14.900, miž imi 17 hienerałoŭ i 29 pałkoŭnikoŭ.

Francuski prajekt.

SZTOKHOLM.. Rasiejski hienerał Iwanow zajawiŭ, szto Francija i Anhlija prasili rasiejski hłaŭny sztab pierajechać u Franciju, kab zhodna kirawać nastupleńniem sajuźnikoŭ. Car zhodziŭsia pasłać tolki naczalnika hieneralnaho sztabu, Bielajewa.

Rasiejskaja „haspadarka“.

WIENA (W.T.B.). Pry zaniaćci rasiejcami Suczawy byli zaczynieny ŭsie kramy, aprycz adnej halanteryjnaj kramy i kniharni. Ich toj czas razhrabili.

Rasiejskim ułaściam zajawili ab hrabiežach u ich hetkije asoby: udawa Markowicz, pani Boliandra, žonka prafesara Morara, katoruju ad pierapudu sparaližawało, prafesar Daszkiewicz, doktar Popowicz. Burhomistr Lipowac zajawiŭ, szto rasiejcy zabrali ŭ jaho załaty służbowy łancuh. Žonki i dzieŭczaty, nia hledziaczy na pryrodnuju stydliwaść, padali mnoha zajaŭ ab zgwałtawańni ich.

WIENA. Uciokszyje z Bukowiny, katorym udałosia ŭciaczy cieraz front, apawiedajuć, szto rasiejskije ŭłaści wywiali ŭ Rasieju ŭsich astaŭszychsia hasudarstwienych i miestowych służaczych.

Rumynski manastyr u Putnach rasiejcy zusim razhrabili i ŭsie ikony i t. p. hetak sama atprawili ŭ Rasieju.

Naruszeńnie szwedzkaj neutralnaści.

SZTOKHOLM. Hazety piszuć, szto areszt u szwedzkich wodach i atpraŭka rasiejcami dwuch niamieckich parachodoŭ u Finlandyju — heta samaje hrubaje naruszeńnie neutralnaści Szwecii za ŭwieś czas wajny. Hazety damahajucca, kab Rasieja pierepłasiła Szweciju i ŭraz že aswabadziła niezakonna aresztawanyje parachody.

Nieudacznyje „udaczy“.

SZTOKHOLM. Bark prysłaŭ z Londynu rasiejskamu prawicielstwu telehramu, szto pierehawory ab nowaj pazycce s trema hrupami amerykanskich bankoŭ pierarwany, bo, nia hledziaczy na „rasiejskije udaczy“, amerykancy stawiać niespaŭnimyje wymohi. Hetak sama nie udałasia sproba pazyczyć hroszy u Anhlii i Francii. Anhlija zajawiła, szto jana sama maje lisznie wialikije wydatki i nia može dać pazyki.

„Recz“, drukujuczy telehramu Barka, wostra napadaje na amerykanskaje samalubstwa, katoraje ciapier skinuło masku.

Z usiaho świetu.

—:—

Pažar hreckaj rezydencii.

AFINY. (W.T.B.). Hreckaja karaleŭskaja rezydencija Tatoi, u 25 kilometrach na poŭnaczy ad Afin, zniszczožena straszennym pažaram. Karol z žonkaj ledźwie wyratawalisia. Spalilisia 20 dusz s karaleŭskaj świty. Pažar abniaŭ 100.000 dziesiacin lesu pinij nawakoł pałacu. Mauzoleum kala pałacu, dzie byŭ pachowan baćka karala, hetak sama spaliŭsia.

Hutarki, bytcym pažar uźniaŭsia ad padpału, nie prawiereny.

TELEHRAMY.

Aŭstryjackije apawieszczeńnia.

WIENA. (W.T.B.). 15/VII. *Rasiejski front:* Na pałudziennym zachodzi ad Mołdawy adbity rasiejkije atrady. Kala Jabłonic u udacznaj operacii my ŭziali ŭ pałon 200 worahoŭ. Kala Telatynia ataki rasiejcoŭ adbity.

Italjanski front: Bajewaja rabota na ŭsim fronci abmieżywałasia tolki ahniom artyleryi.

WIENA (W.T.B.). 16/VII. *Rasiejski front:* Czysło pałonnych kala Jabłonicy dajszło da 3 aficeroŭ i 316 sałdatoŭ.

Italjanski front: Na ŭsim fronci — ciažki ahoń artyleryi. U wakolicach Tofana ataki italjancoŭ złomleny.

Wystupleńnie Papieža.

BERN. (W.T.B). „N. Z. Nachr.“ danosiać ab nowym predłažeńni Papieža, kab usie baćki siamiej s 3 abo bolej dziaćmi, katoryje bolsz 18 miesiacoŭ znachodziacca ŭ pałoni, byli posłany u Szwejcaryju i pražywali tam da kanca wajny pad nahladam szwejcarskich ułaściej.

Proci wajny.

Rabota Ameryki.

LONDYN. Praz swaich dawierenych Ameryka źbiraje u-wa ŭsich wajujuczych krajoch akuratnyje wiedamaści ab narodnym žadańni miru. Pawodłuch hetych wiedamaściej budzie naładžena ahitacija za mir.

Demonstracii za mir.

KOPENHAGA. (W.T.B.). Rad wydatnych duńskich mužoŭ i žanok, miž imi hława duńskaho kaścioła i burhomistr Kopenhagi, źwiarnulisia z adozwaj da ŭsiaho duńskaho narodu, pryzywajuczy na 1 žniŭna, ŭ pamiatny dzień paczatku straszennaj wajny, ustraiwać demonstracii na karyść mira schodkami, nabaženstwami i pracesijami.

Z Irlandii.

Adhałoski paŭstańnia.

LONDYN. U Wierchniaj Pałaci irlandziec Redmond zajawiŭ, szto ŭ admowi pamiławać paŭstancoŭ jon baczyć ciažkuju abidu dla Irlandii. U admowi hetaj treba baczyć abjaŭleńnie wajny irlandzkamu narodu i hroźbu palitykaj ucisku.

U Nižniaj Pałaci marszałak kamisii, katoraja wieła śledztwo ab paŭstańni, zajawiŭ, szto kamisija liczyć patrebnym wyswabadzić 460 irlandzkich pałonnych, bo ich uciahnuli ŭ heta, dyj sidziać jany ŭ wastrozi ŭžo try miesiacy.

«Nichaj žywie respublika!»

LONDYN. (W.T.B.). U Nižniaj Pałaci minister Samuel skazaŭ, szto ŭ czasi sielanskich razruchoŭ u Irlandii byli styczki s palicijej. Ranieny 17 palicejskich. Idzie sudowaje śledztwo.

Uczora kala 1000 sinnfejneroŭ ustroili ŭ Korku demonstraciju, piajuczy pieśni paŭstancoŭ, zaczeplali paliciju i sałdatoŭ i razhramili wajennaje upraŭleńnie, napisaŭszy na dźwiaroch: „Nichaj žywie respublika!“

Areszt deputata.

LONDYN. (W.T.B.). Irlandzki deputat Nižniaj Pałaty—Ginwell aresztowan uczora. Jon prabawaŭ atrymać pazwaleńnie na czužoje imia adwiedać pałonnych irlandzkich paŭstancoŭ.

Mižnarodny rabotnicki ruch.

Zabastoŭka ŭ Hiszpanii.

MADRYD. (W.T.B.). S pryczyny zabastoŭki na czyhunkach prawicielstwo abjawiło na wajennym pałažeńni Madryd i jaho wakolicy.

MADRYD. (W.T.B.). Zabastoŭka na czyhunkach nie spyniajecca. Sotni žaleznadarožnikoŭ pryzwany ŭ armiju abo aresztowany. Adbyłasia narada cywilnych i wajennych ułaściej. Pojezdy wiaduć inženiery pad achranaj wojska.

MADRYD. (W.T.B.). Rabotniki kapalnioŭ u Astoryi zajawili ab swajej solidarnaści z žaleznadarožnikami i pryłuczylisia da zabastoŭki.

BILBAO. 11.000 rabotnikoŭ metalurgicznych zawodoŭ kinuli rabotu.

BARCELONA. Tut zabastawali 20.000 tkackich rabotnikoŭ.

Proci świat.

LONDYN. (W.T.B.). Prawicielstwo predłažyło rabotnikam admowicca ad usich świat — ahulnych i miejcowych dziela taho, kab uwieś czas wykarystać dla rabot na patreby armii i fłotu.

Ucisk rabotnickaj pressy.

BERN. (W.T.B.). Rabotnickaja hazeta „L' Heure“ uczora kunfiskowana i zakryta na 14 dzion.

Socyalnaja wystaŭka.

BRUKSELA. Socyalnaja wystaŭka atkryłasia lekcijami ab socyalnych reformach.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.